

บทสนทนารายการสายตรงทำเนียบรัฐบาล เรื่อง “มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ”

แพร่ภาพออกอากาศเป็นรายการสด

ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์

วันเสาร์ที่ 16 ธันวาคม 2549 เวลา 11.00-12.00 น.

ห้องส่งใหญ่ ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพฯ

วิทยากร	ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอาน	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
ผู้ดำเนินรายการ	น.พ.ชงยุทธ บัษลาก	โฆษกรัฐบาล
	คุณเนตรปรีชา ชุมไชโย	รองโฆษกรัฐบาล

บทสนทนา

พิธีกรหญิง :	รายการสายตรงทำเนียบวันนี้ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอาน กรุณารับเชิญมาไขข้อข้องใจเรื่องมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลให้กระจ่าง สวัสดิ์ดีค่ะ ท่านใดที่จะสอบถามปัญหาติดต่อมาที่หมายเลข 02-275-4225 วันนี้เรามีข้าราชการจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามารับสายค่ะ แล้วคำถามเราจะส่งขึ้นมาเพื่อให้รัฐมนตรีฯ ตอบค่ะ
พิธีกรชาย :	คำถามแรกมาจากสื่อมวลชนที่ทำเนียบรัฐบาล ขอถามท่านรัฐมนตรีฯ ว่าทำไมถึงต้องปรับมหาวิทยาลัยให้ออกนอกระบบ เมื่อออกแล้วดีกว่าไม่ออกอย่างไรครับ
รพว.ศธ. :	เรื่องมหาวิทยาลัยนอกระบบ ชื่อทางการเราเรียกว่า มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ดั้งเดิมมหาวิทยาลัยของรัฐจัดเป็นส่วนราชการและสังกัดกระทรวงต่างๆ มหาวิทยาลัยดำเนินการมาครั้งศตวรรษก็พบว่าขาดความเป็นอิสระ ขาดความคล่องตัว และขาดเสรีภาพทางวิชาการ เมื่อมาถึงยุคที่มีการแข่งขันสูง มหาวิทยาลัยต้องมีความเป็นเลิศทางวิชาการ ก็มีการระดมสมองโดยขวามมหาวิทยาลัยทั้งหลายร่วมกันคิด ในที่สุดก็เสนอต่อรัฐบาลที่จริงเสนอไว้ตั้งแต่ปี 2513 ว่า น่าจะต้องพัฒนามหาวิทยาลัยไปสู่รูปแบบขององค์กรอิสระ

ซึ่งดำเนินการกันอยู่ในนานาอารยประเทศ องค์กรอิสระดังกล่าวมีชื่อเรียกมาตั้งแต่ปี 2513 ว่า มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล ที่ใช้ในกำกับของรัฐบาลก็เพื่อเป็นการยืนยันว่ายังเป็นหน่วยงานของรัฐไม่ได้หมายความว่า จะพัฒนาไปสู่การเป็นหน่วยงานของเอกชน ในส่วนนี้ก็ต้องย้อนไปดูเมื่อ 20 ปีก่อน หน่วยงานของรัฐมักจัดเป็น 2 รูปแบบ คือ เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งจะต่างกันอยู่ตรงที่ว่าส่วนราชการมุ่งบริการสาธารณะ สำหรับรัฐวิสาหกิจก็จะจัดทำเชิงธุรกิจหรือเชิงส่งเสริม รูปแบบที่ชาวมหาวิทยาลัยเสนอและเรียกมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ปัจจุบันมาเรียกใหม่โดยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 เรียกว่าเป็นองค์การมหาชน ซึ่งก็มีองค์การมหาชนเกิดขึ้นหลายแห่ง แต่สำหรับเรื่องมหาวิทยาลัยในส่วนที่ต้องออกนอกระบบก็จะใช้กับมหาวิทยาลัยที่เป็นส่วนราชการอยู่ ส่วนมหาวิทยาลัยที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น กรณีของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เกิดมาเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับ **ไม่ต้องใช้คำว่านอกระบบเพราะว่าไม่เคยอยู่ในระบบราชการ** สิ่งที่แตกต่างกันจากระบบราชการมี 4 ประการด้วยกัน

ประการที่ 1 การเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับรัฐบาลเสียใหม่ ซึ่งเมื่อเป็นส่วนราชการก็อยู่ในสังกัดกระทรวงและก็ใช้ระบบระเบียบของทางราชการเหมือนกระทรวง กรมอื่น เมื่อเปลี่ยนสถานภาพก็จะทำให้มหาวิทยาลัยไม่ต้องใช้ระบบระเบียบของทางราชการ สามารถพัฒนาระบบบริหารที่เป็นของตัวเองเพื่อจะได้เหมาะสมกับการกิจและเอื้ออำนวยที่จะทำให้มหาวิทยาลัยบรรลุเป็นเลิศได้เร็วขึ้น

ประการที่ 2 เมื่อไม่เป็นส่วนราชการแต่ยังเป็นของรัฐ บุคลากรก็ต้องจัดระบบใหม่ บุคลากรที่จัดระบบใหม่เราเรียกว่า พนักงานของรัฐหรือพนักงานของมหาวิทยาลัย เพื่อให้มีระบบบริหารงานบุคคลที่สามารถจะดึงดูดและรักษาผู้มีคุณวุฒิสูง มาตรฐานคุณวุฒิ คณาจารย์มหาวิทยาลัยควรจะบัญญัติเอกทั้งหมด ถ้าอาจารย์คุณวุฒิต่ำก็จะทำให้กระทบ การกิจในเชิงคุณภาพ เช่น คุณภาพการศึกษาที่คงดีไม่ได้ การกิจเรื่องวิจัย ก็ทำได้จำกัด ถ้ามหาวิทยาลัยเองไม่สามารถทำการกิจอันเนื่องมาจากขาดแคลนอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิสูง ก็จะทำให้เราแข่งขันไม่ได้ ในขณะเดียวกันถ้ามองไปภาคเอกชนและภาคอื่น ความต้องการใช้ คนปริญญาเอกน้อยกว่าแต่เขาจ่ายเงินสูงกว่าหลายเท่าทำให้ขาดแคลนอาจารย์กันมาโดยตลอด เมื่อเราได้จัดระบบบริหารงานบุคคลได้เองและจัดให้เหมาะสมก็หวังว่าจะได้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มี คุณวุฒิสูงเข้ามาอยู่ในมหาวิทยาลัยแล้วก็มาสร้างสรรค์ผลงานตามภารกิจได้

ประการที่ 3 เรื่องเกี่ยวกับการจัดองค์กรภายในมหาวิทยาลัยสมัยที่เป็นราชการ มีฐานะเป็นกรม การแบ่งส่วนราชการเป็นเหมือนกระทรวง ทบวง กรมอื่น เช่น ภายในกรม ก็มีกองแบ่งเป็นแผนก เช่น ห้องสมุดสมัยหนึ่งก็มีฐานะเป็นแผนกเท่านั้น ในวงการ มหาวิทยาลัยถือว่าห้องสมุดคือหัวใจและควรจะเป็นหน่วยงานระดับสูง เมื่อสามารถ จัดระบบได้เองก็ไม่จำเป็นต้องแบ่งส่วนงานภายในมหาวิทยาลัยเหมือนกับระบบราชการ เรื่องนี้สำคัญมาก

ประการที่ 4 เรื่องงบประมาณและการเงิน ถ้าเป็นส่วนราชการก็จะได้งบประมาณ ประจำปีและจะต้องเป็นงบประมาณที่เป็นรายการตามแผนงานที่ใช้ตามนั้น ใช้จ่ายแบบ กระทรวงการคลังซึ่งไม่คล่องตัวเพราะงานมหาวิทยาลัยเป็นงานวิชาการที่ต้องการความ คล่องตัวสูง ถ้าเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ รัฐบาลจะให้เงินอุดหนุนทั่วไปเป็นเงินก้อน มหาวิทยาลัยก็นำไปรวมกับรายได้อื่นและสามารถจัดสรรใช้จ่ายและใช้ตามระเบียบของตนเอง เพียงแต่ต้องให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเข้าไปตรวจสอบ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยสรุปก็ต้องตอบว่ามหาวิทยาลัยนอกระบบก็คือ หน่วยงานของรัฐ ในรูปแบบอิสระไม่ใช่รัฐวิสาหกิจไม่ใช่ส่วนราชการและที่แน่นอนก็คือไม่ใช่หน่วยงานเอกชน

พิธีกรหญิง :

ประเด็นที่ประชาชนสนใจคือ การที่มหาวิทยาลัยออกนอกระบบแล้วรัฐมีเงินอุดหนุนให้เพียงส่วนเดียวและส่วนอื่นก็พึ่งพาตนเองไปหาเงินเอง ตรงส่วนนี้ที่ประชาชนกังวลว่าค่าหน่วยกิต ค่าเล่าเรียนต่าง ๆ จะเก็บแพงขึ้นไหม

รมา.ศธ. :

ความจริงแล้วเมื่อเป็นหน่วยงานของรัฐ มีภารกิจให้บริการกับประชาชน สังคม ประเทศชาติ ก็ต้องได้รับงบประมาณจากรัฐอย่างเพียงพอเช่นเดียวกับส่วนราชการแต่อาศัยความคล่องตัว จึงทำให้การบริหารมีประสิทธิภาพมากกว่ามีส่วนราชการ ผมเคยพูดว่าถ้าให้เงินเท่ากัน หน่วยงานประเภทนี้ควรจะทำงานได้ดีกว่าและมากกว่าเพราะมีความคล่องตัวมากกว่าส่วนราชการ เพื่อที่จะให้หลักประกันว่าเมื่อออกไปแล้วจะไม่ต้องไปหาเงินเองแล้ว ในที่สุดก็จะเกิดผลกระทบกับผู้รับบริการ กฎหมายทุกฉบับที่เสนอลงในสภาจะเขียนตรงกันหมดว่า ในเรื่องนี้ทางรัฐบาลจะต้องจัดสรรเงินอุดหนุนให้อย่างพอเพียง ถ้าไม่พอเพียงแล้วมหาวิทยาลัยหาจากแหล่งอื่นไม่ได้ กฎหมายบังคับว่ารัฐจะต้องจัดสรรเพิ่มเติมให้ตามความจำเป็นด้วย เมื่อมีหลักประกันอย่างนี้ก็ได้หมายความว่ามหาวิทยาลัยที่ออกนอกระบบจะต้องไปหาเงินเอง แต่แน่นอนลำพังเงินงบประมาณไม่พอเพียงเพราะว่าตอนนั้นมหาวิทยาลัยเก็บค่าเล่าเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ค่าเล่าเรียนก็ช่วยค่าใช้จ่ายได้เพียง 30% อีก 70% มาจากเงินอุดหนุนจากรัฐบาล เพราะฉะนั้นเมื่อเป็นเช่นนี้ มีประเด็นที่ไปเกี่ยวโยงว่านิสิต นักศึกษากลับ เมื่อออกนอกระบบแล้วจะมีการขึ้นค่าเล่าเรียนแพงแล้วไปกระทบคนจนที่จริงประเด็นนี้ไม่เกี่ยว เพราะจะอยู่นอกระบบหรือในระบบอำนาจการกำหนดค่าเล่าเรียนอยู่ที่สภามหาวิทยาลัย แล้วปัจจุบันนี้มหาวิทยาลัยที่ยังไม่ได้ออกนอกระบบได้มีการขึ้นค่าเล่าเรียนตามความเหมาะสมเพราะสภาพเศรษฐกิจเปลี่ยนไป ค่าของเงินเปลี่ยนไปแล้วรัฐก็ไม่สามารถอุดหนุนได้เต็ม 100% เพราะฉะนั้นถ้าเอาเรื่องค่าเล่าเรียนมาผูกโยงทางด้านการออกนอกระบบที่จริงไม่เกี่ยว และไม่ใช่ว่าเจตนาของการออกนอกระบบเพื่อไปขึ้นค่าเล่าเรียน มีตัวอย่างอยู่ ขณะนี้มีมหาวิทยาลัย 6 แห่ง ซึ่งอยู่นอกระบบเป็นเวลาบางแห่งก็ 16 ปี บางแห่งก็น้อยกว่านั้น ก็ไม่ได้ขึ้นค่าเล่าเรียนแพงในลักษณะที่กระทบคนจน ในขณะที่เดียวกันก็มีมาตรการที่ช่วยประกันไว้ว่าโอกาสคนจนจะไม่กระทบ เช่นว่า มีทุนให้เปล่า ซึ่งเอกชนบริจาคก็มี มหาวิทยาลัยจัดตั้งเองก็มี มีทุนให้กู้ยืมที่รัฐบาลจัดให้และจัดต่อเนื่องมา 10 กว่าปี ที่คนมีรายได้ก็น้อยสามารถจะยืมเป็นค่าเล่าเรียน ค่าครองชีพ แล้วยังมีช่องทางอีกหลายมหาวิทยาลัยก็จัดให้นักศึกษา โดยมีโอกาสทำงานในระหว่างเรียนเพื่อจะได้เสริมรายได้ เพราะฉะนั้นมาตรการเหล่านี้ทั้งหมดก็สรุปได้ว่า ค่าเล่าเรียนแพงเกินไปเป็นนโยบายรัฐบาลอยู่แล้วที่จะต้องดูแลในเรื่องที่จะก่อให้เกิดผลกระทบว่า มหาวิทยาลัยจะต้องไปหารายได้

จนกระทั่งในที่สุดก็ไม่มีเวลาสร้างผลงานทางวิชาการ ซึ่งมีบทบัญญัติในกฎหมายให้หลักประกันไว้เรียบร้อยแล้ว แต่ก็มีคนห่วงอีกบอกว่าอิสระแล้วใครจะกำกับดูแลและควบคุม คำว่าในกำกับบอกอยู่แล้วในตัวเมื่อเป็นหน่วยงานภาครัฐก็ต้องมีผู้กำกับ เช่น กรณีของพระราชบัญญัติที่เสนอเข้าไปส่วนใหญ่จะเป็นหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการ ผู้ที่ทำหน้าที่กำกับคือรัฐมนตรี ซึ่งกฎหมายทุกฉบับได้เขียนชัดเจน ในหมวดที่ว่าด้วยการกำกับดูแลว่า รัฐมนตรีมีอำนาจกำกับดูแล ซึ่งกิจการมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลหรือมติคณะรัฐมนตรี ถ้าสมมุติว่าเกิดมีข้อขัดแย้ง เช่น การขึ้นค่าเล่าเรียนแพงแล้วมีผู้ร้องเรียนมา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการไปตรวจสอบแล้วจริง ในกรณีถ้าเกิดความเสียหายและผลกระทบต่อส่วนรวม รัฐมนตรีก็เสนอคณะรัฐมนตรีเมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติอย่างไร ผู้ที่เกี่ยวข้องก็ต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัย มีมาตรการกำกับอยู่แต่แน่นอนมาตรการกำกับอยู่เราจะไม่ใช่ถ้าไม่จำเป็น ถ้าถามว่าจริง ๆ แล้วมีการกำกับดูแลได้จริงหรือเปล่า กฎหมายทุกฉบับของมหาวิทยาลัยนอกระบบเขียนชัดเจนว่าสามารถกำกับดูแลได้

“

ในกฎหมายก็เขียนไว้ชัดเจนว่า หน้าที่ของสถาบันการศึกษานั้น เป็นประโยชน์สาธารณะไม่ใช่เรื่องของธุรกิจ เพราะฉะนั้น ในการที่มหาวิทยาลัยจะทำเป็นธุรกิจจะมีเรื่องเดียวกันคือ ทรัพย์สินทางปัญญา

”

พิธีกรชาย : มีคำถามจากสื่อมวลชนที่ทำเนียบรัฐบาล ดูเหมือนว่าขณะนี้พยายามผลักดันมหาวิทยาลัยให้ออกนอกระบบอย่างเร่งด่วนมากเพราะอะไรครับ

รณว.ศธ. : ที่จริงแล้วไม่ได้ผลักดันเลยเป็นเรื่องค้างมาจริงๆ ซึ่งได้มีการดำเนินการความเคลื่อนไหวการจะออกนอกระบบต่อเนื่องมา 10 ปี และมหาวิทยาลัยได้ออกไปแล้ว 6 แห่ง ในช่วง 16 ปี ในรัฐบาลที่แล้วมีพระราชบัญญัติที่เสนอเข้าไปประมาณ 16 ฉบับ ระหว่างการพิจารณาของสภายังค้างอยู่เนื่องจากการยุบสภาก่อน กฎหมายเหล่านี้ก็ตก เมื่อกฎหมายไม่ผ่านวิธีปฏิบัติตามปกติต้องถามหน่วยเจ้าของเรื่องไปว่ากฎหมายเหล่านี้จะยืนยันไหม กระทรวงยืนยันยังเองไม่ได้เพราะเรื่องนี้ให้เป็นอำนาจการตัดสินใจของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง จึงได้ขอให้มหาวิทยาลัยแจ้งยืนยัน โดยความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัย เมื่อสภามหาวิทยาลัยยืนยันมาแล้ว ถ้ายังมีผู้ทักท้วงหรือคัดค้าน เราก็ต้องชะลอการเสนอ จะเห็นได้ว่าในแต่ละครั้ง บางครั้งที่ยืนยันมา 4 ฉบับ จะชะลอไว้ 2 ฉบับบ้าง 1 ฉบับบ้าง เพื่อให้ไปหาข้อยุติในระดับมหาวิทยาลัย ถ้าเขายังหาข้อยุติไม่ได้ก็ไม่สามารถเสนอต่อไปได้ เมื่อเรายึดหลักให้มหาวิทยาลัยตัดสินใจ สมัครงใจแล้วพร้อมที่จะทำความเข้าใจกันได้ รัฐบาลก็จะเสนอให้ต่อไปไม่ได้ผลักดันอะไรเลย

“

เราอยากให้มีมหาวิทยาลัยอิสระ มีมาตรฐานคุณภาพดีขึ้น มาจากความคล่องตัว ให้สามารถสรรหาอาจารย์ที่เก่ง มีความรู้ ความสามารถและคุณวุฒิสูง ความเป็นเลิศ จะวัดกันตรงที่ว่าคุณภาพบัณฑิตเป็นอย่างไร

”

พิธีกรหญิง : ตอนนี้มีสื่อหนังสือพิมพ์บางฉบับพาดหัวไว้เลยว่า ถ้าปล่อยให้มันเป็นแบบนี้แล้วต่อไป อาจจะมีการซื้อขายปริญญากันรีเปลา เพราะว่ามีมหาวิทยาลัยอาจจะเปิดสอนเฉพาะวิชาที่อยู่ใน ความสนใจ ส่วนวิชาที่สำคัญ ๆ ไม่มีใครเรียนก็ไม่เปิดสอน

รมา.ศธ. : เรื่องขายปริญญาตรงกันข้ามเลย เราอยากให้มีมหาวิทยาลัยอิสระ มีมาตรฐานคุณภาพดีขึ้น มาจากความคล่องตัว ให้สามารถสรรหาอาจารย์ที่เก่ง มีความรู้ ความสามารถและคุณวุฒิสูง ความเป็นเลิศจะวัดกันตรงที่ว่าคุณภาพบัณฑิตเป็นอย่างไร ซึ่งสวนทางกับความคิดที่ว่า จะมีการขายปริญญา ประการที่สอง ในเรื่องที่ว่ามหาวิทยาลัยจะไปทำเชิงธุรกิจ ซึ่งในกฎหมาย ก็เขียนไว้ชัดเจนว่า หน้าที่ของสถาบันการศึกษานั้นเป็นประโยชน์สาธารณะไม่ใช่เรื่องของธุรกิจ เพราะฉะนั้นในการที่มหาวิทยาลัยจะทำเป็นธุรกิจจะมีเรื่องเดียวก็คือทรัพย์สินทางปัญญา เช่น วิจัยค้นคว้าได้ไปจดสิทธิบัตรแล้วไม่ทำเองยกสิทธิบัตรให้เอกชนไปดำเนินการ เพื่อเป็น รายได้ให้มหาวิทยาลัย แต่ว่าในเรื่องอื่น ๆ ไม่มีทางเป็นธุรกิจ เมื่อไม่ใช่เป็นเชิงธุรกิจ กรณีนี้ ก็ไม่น่าจะไปกระทบอะไร ถ้ามหาวิทยาลัยหารายได้เพิ่มจากทรัพย์สินทางปัญญาจะทำให้มี ทรัพยากรที่จะมาบริการนิสิตนักศึกษามากขึ้น และสามารถให้การศึกษามีคุณภาพดีขึ้น

พิธีกรหญิง : เวลาของเราใกล้หมดแล้วนะคะ ถ้าท่านผู้ชมเข้าใจแล้วก็ให้มหาวิทยาลัยตัดสินใจ สมัครงใจแล้วพร้อมขอยุติในระดับมหาวิทยาลัย ถ้าเขายังหาขอยุติไม่ได้ก็ไม่ต้องข้องใจในเรื่องนี้ สามารถสอบถามกับทางกระทรวงศึกษาธิการได้ ในช่วงนี้ดิฉันต้องกราบขอบพระคุณ ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ท่าน ศ.ดร.วิจิตร ศรีสุอาน ที่มาร่วมรายการกับเรานะคะ รายการของเราก็จะนำเรื่องประเด็นความน่าสนใจมารายงานให้ท่านผู้ชมได้ทราบอีก